

'L'Art de toucher le Clavecin' van François Couperin, II door Marieke Spaans

De aanbevelingen van François Couperin bij enkele van zijn werken uit zijn eerste twee 'Livres de Clavecin', zoals vermeld in zijn 'L'Art de toucher le Clavecin', betreffen 'juiste vingerzettingen voor lastige passages'. Het zijn twee lijsten met fragmenten uit zijn werken, voorzien van zijn eigen vingerzettingen. Deze vingerzettingen zijn soms heel anders dan velen onder ons in een eerste opwelling misschien zouden kiezen. Wat hen echter bijzonder en interessant maakt, is, naast het voorschrijven van de 'nieuwe' techniek van het vingerwisselen, het klankeffect, dat door deze vingerzettingen wordt bereikt. Dat kunnen prachtige kleine articulaties zijn (bijvoorbeeld in 'Les Silvains'), maar ook juist bindingen, die we zelf misschien nooit op die plaats zouden hebben aangebracht (bijvoorbeeld in de 1^e Courante van de 5^e Ordre).

Soms ook zijn de vingerzettingen bijna 'verbazingwekkend'. Voor het 4^e couplet van 'Les Ondes' geeft Couperin de complete vingerzetting voor de rechterhand. We zien (voor ons) 'oude' vingerzettingen (3-2 en 3-4), maar ook een vijfde vinger op een boventoets, het gebruik van de duim, dat nog anders is dan in moderne vingerzettingen (hij komt veel minder voor dan de pink), een prachtige articulatie in maat 45 tussen 5 en 4, een triller met naslag voor de rechterhand met 4-3 (triller) en 2-3 (naslag).

De vingerzettingen zelf zijn dus heel interessant, de woorden in dit gedeelte van 'L'Art de toucher' veel minder. Maar af en toe staat er toch iets in woorden wat onze opmerkzaamheid waard is. Bijvoorbeeld de opmerking bij 'La Milordine', dat voor het vingerwisselen wellicht meer handigheid nodig is dan met oude vingerzettingen het geval was. Of de opmerking bij 'Les Silvains' over vingerzetting met betrekking tot akkoordtonen en versieringstonen (zie Couperins opmerkingen in de lijst met de verwijzingen naar zijn eerste boek).

De 'vertaling' van dit 'restje' 'L'Art de toucher' is overeenkomstig de vertaling, zoals die in het vorige nummer van 'Het Clavecimbel' werd gepresenteerd. U hebt uw eigen exemplaar van 'L'Art de toucher' weer nodig om de voorbeelden te kunnen bestuderen, want dit is slechts de vertaalde tekst. Alles wat cursief gedrukt is en tussen haakjes staat is 'niet van F. Couperin'. In de lijsten van Couperin wordt verwezen naar de oorspronkelijke uitgaven uit de 18e eeuw van zijn Livres. Achter elke verwijzing heb ik (cursief en tussen haakjes!) de maten genoteerd waarop de opmerking of de vingerzetting betrekking heeft. Ik ben daarbij uitgegaan van de maatindeling zoals die gehanteerd wordt in de uitgave van 'Le Pupitre', Heugel, van Kenneth Gilbert.

Naast enkele kritische geluiden ('à chacun son goût') mocht ik vooral enthousiaste reacties ontvangen op mijn vertaling, waarvoor mijn hartelijke dank. Met dit 'restje' is de vertaling van dit werk van Couperin compleet. Ik hoop, dat u er plezier aan zult beleven! Inmiddels heb ik zelf de smaak van het 'vertalen' te pakken gekregen, dus wellicht mag ik u in de toekomst nog eens verrassen met een nieuwe vertaling!

Marieke Spaans